

El llenguatge

Astorar 9/XII/1929

Lesparver i l'astor, segons Joaquim Maluquer (Els ocells de les terres catalanes), «són els dos representants europeus d'un dels gèneres d'ocells de rapinya més temibles, potser els més ardis que existeixen». Diu, encara, de l'esparver, que «empaita els moixons amb decisió ferotge», i de l'astor, que «per a alguns ornitòlegs és el pitjor enemic dels altres ocells i de la caça en general».

Amb aquestes referències, no és pas gens estrany que aquests dos noms d'ocell, esparver i astor, hagin originat sengles verbs, esparverar i astorar, amb un significat que expressa l'efecte que produeixen —aquests dos rapinyaires— en les seves possibles o presumptes víctimes, o sigui, «causar un espant molt gros». Es a dir, els conills, els esquirois, els pardals, les merles, etc., se senten esparverats per la presència de l'esparver, astorats per la proximitat de l'astor. Notem que el castellà té unes creacions semblants «amilanar» i «azorar», que provenen també de noms d'ocells de presa, «milano», que en català anomenem semblantment, milà, i «azor», que és el nostre astor.

Actualment, però, si bé el verb esparverar continua essent usat normalment i exclusivament amb el significat que hem indicat, i que l'origen del mot justifica, existeix en canvi una forta tendència a usar astorar (i els seus derivats, astorament i astorador) amb el mateix valor que estranyar o sorprendre. Davant un fet insòlit, rar, són molts els qui diuen Em va deixar astorat o Va causar un gran astorament. I fins i tot algun diccionari d'equivalències (el català-francès de C i R Castellanos) recull ja aquest significat que no admeten, però, ni el Fabra ni la Gran Enciclopèdia Catalana. És cert que la sorpresa i la por són sensacions afins, que poden arribar a coincidir, però malgrat tot, sembla adequat de marcar generalment la diferència existent entre aquestes dues sensacions. Conve, si més no, saber quin és, exactament, el significat propi del verb astorar i, d'altra banda, que estranyar, sorprendre, espantar, meravellar, deixar atònit o estupefacte, expressen amb més propietat i exactitud l'acció que alguns volien expressar per mitjà del verb astorar.

Albert Jane